

בשבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים

בפני כב' השופטת תמר שרון-נתנאל

קבוע לדיון בצו ביניים ביום 25.10.2021

בעניין:

1. חנא נקארה

2. אמיר טאנוס

3. דניאל וינד

4. ערן כהן

5. איאס חליחל

6. באסם גרזוזי

7. אסמעיל שנבור

8. איליה קפלן

כולם על ידי עוה"ד האני חורי

שד' המגינים 53, חיפה

המבקשים

- נגד -

הוועדה המקומית לתכנון ובניה חיפה

באמצעות ב"כ עוה"ד קרן גולדשמידט ואח'

מהשירות המשפטי בעיריית חיפה

מרח' ביאליק 3, ת.ד. 4811, חיפה

טל': 04-8357095 ; פקס: 04-8357903

המשיבה

דוא"ל: kereng@haifa.muni.il

תגובת המשיבה לבקשה למתן צו ביניים

בזיקה להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 14.10.21, מתכבדת המשיבה (להלן: "הוועדה המקומית" ו/או "הוועדה") להגיש התנגדותה לבקשה למתן צו ביניים שבנדון.

פתיח

בקשה זו, וכמותה גם העתירה שבגדרה הוגשה הבקשה, עניינה מתן סעד כנגד הוועדה המקומית באופן אשר יאסור על הוועדה לשנות את עמדתה ביחס להרשאת מהנדס ו/או הנדסאי בניין (לפי העניין) לשמש כעורך בקשה ראשי במסגרת הליכי רישוי בנייה בהתאם לחוק התכנון והבניה ותקנותיו.

בעניין זה יש להקדים ולומר שהוועדה נקלעה כאן להליך לא-לה, בעוד שהינה פועלת כמיישמת את הנחיית הגורם המוסמך לעניין הסדרת תחום עיסוק מהנדסים ואדריכלים וייחוד פעולות המקצוע, דהיינו רשם המהנדסים ואדריכלים (להלן "הרשם").

הוועדה המקומית, כמוסד ציבורי הפועל מכוח ובכפוף להוראות הדינים השונים, רואה עצמה כמחויבת ביישום הדין, לרבות הנחיות מגורם מנהלי מוסמך, הפועל בדלת אמות סמכויותיו, ועל כן לא היה ואין בידיה אלא ליישם את הנחיות הרשם, מעת שהתקבלו, ולאחר שערכה בדיקות ובירורים להנחת דעתה ושוכנעה כי האמור בהנחיית הרשם עולה בקנה אחד עם הוראות הדין.

כך, אף שהמבקשים מאזכרים בבקשה וכן בעתירה את מסמך הרשם מיום 25.8.21, ואף מצרפים אותו כנספח לעתירה, הרי שאינם מתמודדים כלל עם האמור בו ולדידם – אינם נדרשים אף לעשות כן, מעת שלא טרחו אף לצרף את הרשם כמשיב לעתירה ולבקשה.

תחת זאת המבקשים נותנים דרור לעצמם להמעיט בתפקיד הרשם ולזלזל במעמדו עד כדי ביטול או, מצער, התעלמות מסמכויותיו של זה על פי דין, ותוך שאינם מייחסים כל תוקף או חשיבות או משמעות למסמך הרשם (שהינו כאמור מסמך רשמי ולא 'הגיג פרטי') ומעת שנמנעו מלצרף אותו כצד נדרש לעתירה ולבקשה – הרי שלכאורה פתוחה בפניהם הדלת לעשות כן, באין מפריע.

התנהלותם זו של המבקשים אינה עולה בקנה אחד עם הנדרש בהליך דנן, במסגרתו מתבקש בית המשפט להעניק סעד מן הצדק.

לצד האמור, פגם זה לעניין אי צירוף משיבים נדרשים (בו נרחיב בהמשך) יורד לשורשו של עניין, עד כדי הטלת צל כבד על סיכויי העתירה להתקבל, ומכאן שאף על זכאותם של המבקשים לסעד ביניים במסגרת ההליך העיקרי.

במסגרת הבקשה והעתירה שבים המבקשים ועושים שימוש בשפה לא נאותה, אשר יש בה כדי לבזות את המשיבה, בפרט מכיוון האמור לשימוש **החוזר ונשנה** בתיבה 'החלטה הזויה'. מאחר ועסקינן בהליך מנהלי העוסק לכאורה בהחלטת רשות, הרי שראוי היה לנקוט בשפה מתאימה, ולא לייחס להחלטת הרשות (ובכלל זה עמדת הרשם) שמות תואר מעולם מדעי הנפש.

יובהר עוד כי הוועדה בחנה באופן מעמיק את הוראות הדין, לצד האמור במסמך הרשם ואף הוסיפה ופנתה למנהל התכנון וכן לרשם עצמו, לקבלת הבהרות והנחיות נוספות, ומעת שהוברר לה כי מדובר בהנחיה מחייבת, אשר ניתנה על ידי הגורם המוסמך לנושא, וכי מנהל התכנון אינו עוסק בדבר (ואף הפיץ מסמך זה כהנחיה מטעמו הוא לשלל גורמים העוסקים בדבר) קבלה על עצמה את יישום ההנחיה.

גם בבחינת מאזן הנוחות ידם של המבקשים אינה על העליונה, חרף טיעוניהם הכלליים בדבר גדיעת מטה לחמם. אדרבא, המשך קבלת בקשות להיתר בניה, ערוכות על ידי המבקשים בפרט, ומהנדס/הנדסאי בניין בכלל, כעורך בקשה ראשי, לרבות המשך טיפול בבקשות תלויות ועומדות במערכת הרישוי, ובכלל זה אישורן בידי מוסד התכנון (הוועדה המקומית, לרבות רשות רישוי) והנפקת היתרי בניה – על יסוד תכניות אלו, עשויה ליצור לבטח הסתמכות של צדדים שלישיים (מבקשי ההיתר וכלל הציבור בהיבט זה), שינוי מצב באופן בלתי הפיך ויצירת ממעשה עשוי. משמעות האמור הנפקת היתרי בניה מכוחן של תכניות פגומות, קרי תכניות אדריכליות שנערכו בחוסר סמכות, בידי גורם שאינו בעל ההסמכה המתאימה לכך על פי דין.

אמנם בעבר נהגה הוועדה לדון בבקשות שנערכו ונחתמו בידי מהנדסים/הנדסאי בניין ואף הנפיקה היתרי בניה לאמור, אך מעת שהוברר כי האמור נעשה תוך הפרת הוראות התקנות בדבר ייחוד פעולות המקצוע, סבורה הוועדה כי נוצרה מובהקות שאין בידה להתעלם ממנה, על כל המשתמע מכך.

קיומו של אינטרס ציבורי חזק לפיו היתרי בניה יאושרו על יסוד תכניות אדריכליות שנערכו בהתאם לכל הדין גובר על פני טענות המבקשים לפגיעה פרטנית בעיסוקם ולעל כן מאזן הנוחות אינו נוטה לכיוונם אלא מטה הכף לעבר דחיית הבקשה לצו ביניים.

עמדתה של המשיבה הינה לפיכך כי אין כל יסוד להענקת הסעד המבוקש וזאת מחמת שסיכויי העתירה להתקבל הינם נמוכים, לאור פגמים וליקויים רבים שדבקו בה וכן לנוכח מאזן הנוחות אשר מטה הכף לעבר דחיית הבקשה, תוך שמירה על בטחון הציבור והגנה על אינטרס הציבור.

זאת ועוד, עיון במהות העתירה המצוין בדף הפתיח לעתירה מלמד כבר כי הסעד המבוקש אינו מסוג זה היכול להינתן ודאי שלא במסגרת העתירה דנן, שהרי 'החלטת המשיבה' אותה מבקשים העותרים לבטל, אינה בגדר עמדה עצמאית פרטנית של המשיבה אלא הנחייה של גורם המוסמך בנושא, ובהתאם ועל פי הנקוב בתקנות החלות. ודוק, בשים לב שאותו גורם כלל לא צורף לעתירה, הכיצד יכול אם כן להינתן למבקשים הסעד לו הם עותרים, וזאת מבלי שנשמעת עמדת הרשם ומבלי שהסעד המבוקש בעתירה מתוקן כך שיתייחס לעמדת הרשם?

הוראות הדין

1. בסוגיה נשוא בקשה (ועתירה) זו חלים מספר הוראות דין, וענייננו הוא בפרשנות אותן ההוראות. ראשית, יובהר, כי – למיטב הבנת המשיבה – בקשה ועתירה זו עוסקת בהליכים לרישוי הבנייה, **במובחן מהכנת והגשת תכנית מתאר** על נספחיה.

כך, מרבית הפסיקה אליה מפנים המבקשים עוסקת בסוגיית ייחוד פעולות המקצוע ביחס לעריכת תכנית מתאר. ענין זה יש לציין מצוי בימים אלו בפני בית המשפט העליון וממתין להכרעתו, ואינו מתחום עיסוקנו כאן.

ענייננו אם כן בהליך עריכת בקשה להיתר בנייה, (סעיף 145 לחוק התכנון והבניה) והגשתה למוסד התכנון המוסמך, והתקנות (העיקריות) הרלבנטיות מכוחו הינן **תקנות התכנון והבניה (רישוי בנייה), תשע"ו-2016** (להלן "**תקנות רישוי הבניה**") אשר מסדירות, בין היתר, אופן הגשת 'בקשה להיתר בניה' ומה כוללת הבקשה.

2. תקנות רישוי הבניה מגדירות מספר גורמים מקצועיים המהווים חלק מהליך זה-

בראש ובראשונה מוגדר בתקנות **'עורך הבקשה'** (הכוונה לעורך הבקשה להיתר)

"עורך הבקשה" – מי שמוסמך לפי תקנות המהנדסים והאדריכלים להגיש לרשות

המוסמכת תכנית כמשמעותה בתקנות האמורות;

כן מוגדרים מספר בעלי תפקיד נוספים, אשר אף הם נדרשים להליך רישוי הבניה. כפי שניתן לראות, **חלק מבעלי התפקיד הללו הינם מהנדסי בניין/הנדסאי בניין מוסמכים** (ולא גם אדריכלים) -

"מתכנן שלד הבניין" – מי שהורשה להגיש חישובים סטטיים לרשות מוסמכת על פי

תקנות המהנדסים והאדריכלים, ושחתם על הבקשה להיתר ועל נספחיה כאחראי

לתכנון שלד הבניין נושא הבקשה ולביצוע פיקוח עליון על הקמתו ;

"אחראי לביקורת על הביצוע" – מי שמתקיימים לגביו כל אלה :

- (1) מונה לאחראי לביקורת על הביצוע מטעם בעל ההיתר ;
 - (2) אינו האחראי לביצוע שלד הבניין ;
 - (3) רשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים בענף ארכיטקטורה או רשום בפנקס האמור בענף הנדסה אזרחית, באחד מהמדורים האלה : מבנים, ניהול וביצוע או ניהול הבנייה, ביצוע ופיקוח ; ולעניין ביקורת על ביצוע של מבנה פשוט – גם הנדסאי הרשום במרשם ההנדסאים והטכנאים המוסמכים באחד מהענפים האלה :
 - (א) הנדסה אזרחית – במדור תכנון מבנים או במדור ניהול הבנייה ;
 - (ב) הנדסת בניין – במדור בניין או במדור אדריכלות ;
 - (ג) אדריכלות – במדור אדריכלות ;
- "אחראי לביצוע שלד הבניין" – מי שמתקיימים לגביו כל אלה :**

- (1) מונה לאחראי לביצוע שלד הבניין מטעם הקבלן ;
- (2) רשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים בענף הנדסה אזרחית באחד מהמדורים האלה : מבנים, ניהול וביצוע או ניהול הבנייה, ביצוע ופיקוח ; ולעניין ביצוע שלד של מבנה פשוט – גם הנדסאי הרשום במרשם ההנדסאים והטכנאים המוסמכים באחד מהענפים האלה :
- (א) הנדסה אזרחית – במדור תכנון מבנים או במדור ניהול הבנייה ;
- (ב) הנדסת בניין – במדור בניין ;

3. הליך הגשת היתר הבניה, כמפורט בתקנות רישוי הבניה, נפתח בהגשת בקשה להיתר, כמוראה בחלק ג' לתקנות אלה, **סעיפים 26-29 :**

חלק ג': הגשת בקשה להיתר

סימן א': מינוי עורך בקשה ועורכי משנה

26. בעל זכות במקרקעין או מי שקיבל הסכמה לכך מבעל זכות במקרקעין רשאי להגיש בקשה להיתר (להלן – מבקש ההיתר).
27. מבקש ההיתר ימנה –
 - (1) עורך בקשה ראשי ;
 - (2) עורך משנה בתחום הנדסת המבנים, למעט בקשה להיתר שבשל אופייה או מהותה אין צורך למנות לה עורך משנה בתחום הנדסת המבנים ;
 - (3) מורשה נגישות אם נדרש לפי סעיף 3158 לחוק ;
 - (4) לבקשה להיתר הכוללת יישום של שיטת בנייה חדשה – ממונה על שיטת הבנייה החדשה ; הממונה יהיה בעל כשירות כקבוע באישור הזמני.
28. (א) מבקש ההיתר רשאי למנות עורכי משנה נוספים לבקשה להיתר, כל אחד לגבי תחום אחר בעבודת הבנייה נושא ההיתר המבוקש, וכן רשאי הוא למנות עורך

משנה לכמה תחומים בעבודת הבנייה.

29. בקשה להיתר על כל צרופותיה, תיחתם בחתימתו של עורך הבקשה ויצורף לה העתק האישור על מינויו בידי מבקש ההיתר.

4. מה כוללת 'בקשה להיתר' נקבע בסעיף 33 לתקנות, ובין היתר נאמר שם שהבקשה להיתר תכלול 'קובץ תכנית ראשית כמפורט בתוספת' (ראה ס"ק 7). בתוספת לתקנות מפורט כיצד יערך ומה יכלול קובץ המוגדר כ'תכנית ראשית'.

כבר כעת יובהר כי אותו קובץ 'תכנית ראשית', אשר ייחתם כאמור על ידי 'עורך הבקשה' הוא לב ליבה של הבקשה להיתר, והסוגיה נשוא עתירה זו הינה ייחוד פעולות המקצוע ביחס לגורם המוסמך לחתום על קובץ התכנית הראשית – דהיינו עורך הבקשה הראשי החותם על 'בקשה להיתר בניה'.

5. תקנות רישוי הבניה אינן קובעות באופן ישיר מיהו בעל ההסמכה המקצועית לחתום כעורך בקשה (ראשי) להיתר, אלא מפנות לתקנות המהנדסים ואדריכלים (ייחוד פעולות המקצוע) (להלן "תקנות ייחוד פעולות המקצוע") ולענין זה קובעות כי עורך הבקשה הינו 'מי שמוסמך לפי תקנות המהנדסים והאדריכלים להגיש לרשות המוסמכת תכנית כמשמעותה בתקנות האמורות'; עוד נבהיר ביחס לסיפא העוסקת במובנה של 'תכנית', שהמונח 'תכנית' אינו מוגדר בתקנות ייחוד פעולות המקצוע ובתקנות אלו מצוינות מספר סוגי תכניות, ביחס לנושאים שונים (כגון תכנית עקרונות יציבות המבנה, תכנית עבודה ארכיטקטונית, תכנון מוקדם, תכנון סופי).

6. המדינה מצאה לנכון להסדיר את רישיון העיסוק בתחומי הנדסה ואדריכלות, וזאת בהתאם לחוק המהנדסים והאדריכלים תשי"ח 1958 ותקנותיו. בין היתר נקבע כי רישום בפנקס המהנדסים ואדריכלים מהווה הכרה בתואר מהנדס/אדריכל וכן מהווה תנאי לקבלת רישיון לעיסוק בתחומים בעלי ייחוד הפעולות, למשל- אדריכלות, אדריכלות נוף, הנדסה אזרחית במדור מבנים, כימיה וחשמל.

רישום מהנדסים ואדריכלים מתבצע כידוע על ידי רשם המהנדסים והאדריכלים הפועל תחת משרד העבודה, ובמסגרת זו נקבעו גם מספר מדורים, לפי הקריטריונים הנקובים בדן (ראה סעיף 8 לחוק המהנדסים ואדריכלים) סמכות השר להעניק רשיון מהנדס או אדריכל לבעל המקצוע הרשום בפנקס, לפי המדור בו הוא התמחה, הואצלה לרשם המהנדסים ואדריכלים וכן נמסרו לרשם סמכויות ותפקידים נוספים.

7. תקנות ייחוד פעולות המקצוע כאמור קובעות שפעולות מסוימות, המפורטות בסעיפים, יוחדו למהנדס רשוי, הרשום במדור להנדסת מבנים, וכן בסעיף נוסף, מצוינות הפעולות שייוחדו לאדריכל רשוי. להלן יובאו הוראות התקנות בענין זה -

סעיף 2

הפעולות המפורטות להלן יוחדו למהנדס רשוי הרשום במדור הנדסה אזרחית במדור להנדסת מבנים:

(1) במבנים שהם בנייני ציבור, משרדים, בתי עסק או בנייני מגורים:

(א) קביעת עקרונות מערכת הקונסטרוקציה של מבנה, הכנת תכניות הקובעות עקרונות ליציבות המבנה והגשתן לרשות מוסמכת, למעט ביצוע פעולות כאמור לגבי מבנה פשוט;

(ב) חישוב יציבות המבנה, להוציא חישובים סטטיים מרחביים, למעט חישוב יציבות המבנה לגבי מבנה פשוט;

(ג) חישובים סטטיים מרחביים;

- (ד) הגשת החישובים האמורים בפסקאות משנה (ב) ו-(ג) והגשת תכניות לרשות מוסמכת, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ה) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ו) תיאום הביצוע הכולל במבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור לגבי מבנה פשוט ;
- (ז) פיקוח עליון על הביצוע, קבלת מבנה ואישורו, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ח) הכנת מפרטים, למעט הכנת מפרטים לגבי מבנה פשוט ;
- (2) במבנים שהם בנייני תעשייה, מלאכה, מחסנים, אסמים, מכלי מים ודלק, מבני נמל וים, סכרים ומבני דפון, קירות תומכים, קירות וסוללות הגנה, מפלים מלאכותיים, גשרים, מעברי מים, מגדלי מים, הנגרים, מנהרות, מעברים דו-מפלסיים, מבני חניה, תרנים ומגדלי אנטנות, יסודות מבנה מיוחדים וכל מבנה שאינו כלול בפסקה (1):**
- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי, למעט תכנון של מבנה פשוט ;
- (ב) תכניות עבודה ארכיטקטוניות, להוציא תכניות עבודה של פרטים לביצוע ולמעט תכניות עבודה ארכיטקטוניות לגבי מבנה פשוט ;
- (ג) קביעת עקרונות מערכת הקונסטרוקציה של מבנה, הכנת תכניות הקובעות עקרונות ליציבות המבנה, והגשתן לרשות מוסמכת, למעט ביצוע פעולות כאמור לגבי מבנה פשוט ;
- (ד) חישוב יציבות המבנה, להוציא חישובים סטטיים מרחביים למעט חישוב יציבות המבנה לגבי מבנה פשוט ;
- (ה) חישובים סטטיים מרחביים ;
- (ו) הגשת החישובים האמורים בפסקאות (ד) ו-(ה) והגשת תכניות לרשות מוסמכת למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ז) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה השונות למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ח) תיאום הביצוע הכולל במבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ט) פיקוח עליון על הביצוע, קבלת המבנה ואישורו, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (י) הכנת מפרטים, למעט הכנת מפרטים לגבי מבנה פשוט ;
- (3) תכנון מוקדם, תיווי, חישובי המבנה הפיזי, הגשת תכניות וחישובים לרשות מוסמכת, פיקוח עליון על הביצוע, קבלה ואישור של כבישים ארציים, בינעירוניים ואזוריים, עורקים ראשיים, מסילות ברזל, מסלולי המראה, מסלולי הסעה ורחבות חניה של כלי טיס בשדות תעופה.**

סעיף 3

הפעולות המפורטות להלן יוחדו לאדריכל רשוי, הרשום במדור לארכיטקטורה ולענין מבנים המשולבים בתכנון שטחים ציבוריים פתוחים, המפורטים בתוספת השניה, גם לאדריכל נוף רשוי הרשום במדור לאדריכלות נוף:

(1) בתכנית בינוי ועיצוב ארכיטקטוני :

- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי ;
- (ב) הכנת תקנונים ותשריטים לתכניות ;
- (ג) הגשת תכניות לרשות מוסמכת ;
- (ד) הכוונה עליונה בביצוע התכניות.

(2) במבנים שהם בנייני משרדים, בנייני מגורים, בנייני ציבור, בנייני בידור, בנייני מלאכה ומחסנים, למעט בנייני מגורים, מלאכה ומחסנים שהם מבנים פשוטים ולמעט שינויים במבנים קיימים ופעולות במבנים יבילים, שפורטו בתוספת השלישית:

- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי, למעט תכנון הקונסטרוקציה של מבנה;
- (ב) תכניות עבודה ארכיטקטוניות להוציא תכניות עבודה של פרטים לביצוע;
- (ג) הגשת תכניות לרשות מוסמכת;
- (ד) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה השונות, לרבות התיאום עם יועצים מקצועיים;
- (ה) פיקוח עליון על הביצוע;
- (ו) קבלת המבנה ואישורו.

העובדות הצריכות לעניין

8. סוגיית ייחוד פעולות המקצוע ביחס לגורם המוסמך לשמש כעורך בקשה ראשי הובאה לאחרונה לפתחה של הוועדה המקומית, הסוגיה התעוררה בעיקר בקשר עם בקשות להיתר בניה להקמת מבני מגורים (מבנה שאינו מבנה פשוט)

9. הסוגיה עלתה לדיון בישיבת ועדת המשנה (של הוועדה המקומית) ביום 16.8.21, שם טען חבר הוועדה בליצבלאו ביחס ל 4 בקשות להיתרי בניה להקמת בנייני מגורים חדשים (שאינם מסוג מבנה פשוט), ואשר הוגשו בחתימת מהנדס ראשי, כעורך בקשה ראשי (לא היה מדובר בבקשה שהוגשה על ידי מי מהעותרים כאן).

חבר הוועדה טען בישיבה במועד זה כי בהתאם לתקנות ייחוד פעולות המקצוע, מהנדס אינו ראשי לשמש כעורך בקשה ראשי בתכנית בקשה להיתר להקמת המבנים מהסוג המבוקש (במקרה זה, בנייני מגורים חדשים בני 6 קומות ויותר) וכי הסמכות מוקנית רק לאדריכל ראשי. בעניין זה הצטרפה לדעתו גם המשקיפה מטעם שר הפנים, אדריכלית אורליה קירמאיר.

יובהר כי במועד זה גורמי המקצוע לא היו מודעים עד תום לאבחנה בנושא ואכן נהגו לקלוט ולדון בבקשות להיתר בניה מהסוג המנוי בפרט 2 (1) לתוספת הראשונה לתקנות ייחוד המקצוע – הערוכות וחתומות בידי מהנדס ראשי, כעורך בקשה ראשי (ולא רק אדריכל ראשי).

10. בסמוך לאחר מכן, ביום 26.8.21, התקבל בידי הח"מ, המשמשת כיועצת משפטית לוועדה, מסמך ערוך בידי רשם המהנדסים ואדריכלים, המונה ומבהיר את ייחוד פעולות המקצוע. העתק המסמך אשר יכונה כאן "מסמך הרשם" מסומן נספח ... ומצורף לתגובה זו.

כמפורט במסמך הרשם, בעקבות פניות שונות שהתקבלו וכן לאור אי אחידות בפרשנות הוראות הדין, מוצגת במסמך עמדת האגף הבכיר לאסדרת עיסוקים שבזרוע העבודה, כגוף האמון על נושא ייחוד פעולות של מהנדסים, אדריכלים והנדסאים במקצועות הנדסת מבנים ואדריכלות. עוד צוין במסמך כי נועד לצמצם תופעות פסולות כגון התחזות, עיסוק במקצוע ללא הכשרה רלוונטית ועוד. במסמך מובאות כל הוראות הדין (המצוטט מתוך תקנות ייחוד פעולות המקצוע) וכן מובא, תחת הכותרת 'הרשאות תכנון', סיכום הדברים, כהאי לשנא:

"בהתאם לחוק ולתקנות, האגף הבכיר לאסדרת עיסוקים מבהיר כי בהתאם לאופי ההכשרה והכלים הנדרשים והנרכשים, ובהתאם לבדיקות המשרד ויועציו, הרשאות התכנון הן כדלקמן:

- א. אדריכל רשום – עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
 - ב. הנדסאי אדריכלות ועיצוב פנים רשום – עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
 - ג. הנדסאי אדריכלות רשום – עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
 - ד. הנדסאי מבנים רשום – כל הקשור ליציבות המבנה (חישובים ותשריטים) במבנה פשוט לכל שימוש ובהתאם לפעולות הרלבנטיות המפורטות בפרט 1 בתוספת הראשונה לתקנות.
 - ה. מהנדס הרשום במדור מבנים – כל הקשור ביציבות המבנה (חישובים ותשריטים) במבנה פשוט ובהתאם לפעולות הרלבנטיות לכך בפרט 1 לתוספת הראשונה לתקנות.
 - ו. מהנדס אזרחי רשום ורשוי במדור מבנים – כל הקשור ליציבות המבנה (תשריטים וחישובים) לכל השימושים ובהתאם לפעולות הרלבנטיות לכך בפרט 2 בתוספת הראשונה לתקנות.
 - ז. אדריכל רשום ורשוי במדור ארכיטקטורה - כל הקשור בעריכת תכנית בינוי ועיצוב ארכיטקטוני בהתאם לפעולות המנויות בפרט 3(1) לתוספת הראשונה לתקנות וכן עורך בקשה ראשי לכל מבנה ובהתאם לפעולות המנויות בפרט 3(2) לתוספת הראשונה לתקנות.
 - ח. אדריכל נוף רשוי – עורך בקשה ראשי למבנה המשולב בתכנון שטחים ציבוריים פתוחים בהתאם לתוספת השנייה לתקנות.
11. מעת שהתקבל המסמך פעלה הח"מ להביאו לידיעת הצוות המקצועי בוועדה המקומית וכן יו"ר ועדת המשנה ויו"ר הוועדה המקומית. בגדר כך ובשים לב להשלכות ההנחייה במסמך, נערכה במקביל פנייה למנהל התכנון לקבלת עמדתו ביחס לבקשות להיתרים המצויות בטיפול במערכת הרישוי, וכן נערכה פנייה דומה לרשם.
12. במהלך התקופה בה המתינו הגורמים המקצועיים לתגובת מנהל התכנון והרשם, התקיימה ישיבה נוספת של ועדת המשנה לתכנון ובניה. בישיבה זו, ביום 30.8.21, הובאו לדיון, שוב, בקשות שונות להיתר, הערוכות וחתומות בידי מהנדס רשוי (כעורך בקשה ראשי) וכן הוצג בישיבת הוועדה דבר קבלת מסמך הרשם ותוכנו. בתום דיון ארוך, ואף שהוצע על ידי יו"ר הוועדה, על דעת הצוות הקצועי, לרבות מהנדס העיר, לקיים דיון ביחס לבקשות תלויות ועומדות, לרבות אלו שהונחו באותו מועד על שולחנה של הוועדה, תוך המתנה להבהרות שהתבקשו מידי מנהל התכנון והרשם, מיאנו חברי הוועדה לקיים דיון בבקשות האמורות והחליטו בסופו של דבר להוריד את הבקשות האמורות מסדר יומה של הוועדה.
- העתק החלק הרלוונטי מתמליל הקלטת דיון הוועדה מיום 30.8.21 מסומן נספח ... ומצ"ב.
13. לצד האמור, פנו מספר חברי ועדה בבקשה לקיום דיון נוסף במליאת הוועדה, במספר בקשות להיתר שאושרו בישיבה ב 16.8.21 ואשר סוגיית ייחוד פעולות המקצוע התעוררה בעניינם.
- העתק בקשות חברי ועדה לקיום דיון במליאת הוועדה מסומן נספח ... ומצ"ב.
14. עוד נשלים כי בסמוך לאחר מכן התקבלה מידי מנהל התכנון הודעה לפיה הנושא אינו בסמכותו, וכן – שיחה טלפונית שנערכה עם הרשם לא הניבה כל שינוי בעמדתו, אלא שהובהר כי הינו הרגולטור האחראי

להסדרת תחומי העיסוק וייחוד פעולות המקצוע של המהנדסים ואדריכלים.

15. לאור כל האמור ומעת שהובהר לצוות המקצועי של הוועדה וכן ליו"ר הוועדה כי זו ההנחיה, ובשים לב כי עולה בקנה אחד עם לשון התקנות, הוחט שיש להחיל את הוראות התקנות על פי הנחיית הרשם באופן אחיד.

16. בהתאם, פורסמה באתר הוועדה המקומית הנחייה מפורשת בעניין וכן נמסרו הודעות פרטניות לעוסקים בתחום, לרבות למבקשים או מי מהם, אשר מצידם פנו לח"מ ולצוות הייעוץ המקצועי וקיבלו הסבר מלא אודות הנחיית הרשם והוראות התקנות בנושא ייחוד פעולות המקצוע.

הטיעון המשפטי

17. הבקשה לסעד זמני, כמו גם העתירה, אינה מעלה כל התמודדות עם הוראות הדין ולא כל שכן עם מסמך הרשם.

ביחס להוראות הדין, קרי לשון התקנות בנושא יחוד פעולות המקצוע, הרי שייחוד הפעולות מחולק לאדריכל רשוי ומהנדס רשוי, ולקטגוריות של סוגי מבנים, וביחס לכל גורם מקצועי נקבעו אותן פעולות אשר ייוחדו לו.

לטענת המבקשים, ייחודו למהנדס רשוי - לצד תכנון יציבות השלד, עריכת חישובים סטטיים ועוד, גם הגשת תכנית בקשה להיתר בנייה (קרי, ההסמכה לשמש כעורך בקשה ראשי – בבקשה להיתר בניה).

זאת הינם למדים מחלקו של סעיף המונה פעולה מסוימת אחרת –

(ד) הגשת החישובים האמורים בפסקאות משנה (ב) ו-(ג) **והגשת תכניות לרשות מוסמכת**, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט;

18. לעמדתה של הוועדה, מדובר בפעולה שקשורה לחישובים המנויים באותן פסקאות משנה (ב), (ג), דהיינו חישוב יציבות המבנה וחישובים סטטיים מרחביים, ולא בכל פעולה אחרת שאינה קשורה לאותם פרטים. התיבה 'והגשת תכניות לרשות מוסמכת' אינה עומדת בפני עצמה אלא מנויה בס"ק (ד), העוסק כאמור בהגשת אותם חישובים הנקובים בס"ק ב, ג.

זאת ועוד, יש לקרוא **כמקשה אחת** את מכלול הפעולות שייחודו למהנדס רשוי ביחס למבנים בקטגוריה המנויה בפרט 2 (1) **לתוספת, קרי בניני ציבור, משרדים, בתי עסק או בניני מגורים** – ביחס לשלב התכנון, מדובר בפעולות שנוגעות כל כולן לחישובי יציבות המבנה, ואילו יתר הפעולות עוסקות בעיקר בפיקוח עליון על הבניה.

19. תימוכין נוספים לעמדה פרשנית זו ניתן למצוא בפרט הנוסף אשר בעניינו יוחדו פעולות למהנדס – פרט 2(2) לתוספת שעוסק בקטגורית **מבני תשתית ותעשייה**. בקטגוריה זו נמצא רשימה ארוכה שונה ומגוונת יותר של פעולות שיוחדו למהנדס רשוי, באופן שמאפשר לקבוע כי מהנדס רשוי יכול לשמש כעורך בקשה ראשי ביחס לבקשות למבנים מסוג זה – בפרט נפנה לס"ק (א), (ב) –

(א) תכנון מוקדם ותכנון סופי, למעט תכנון של מבנה פשוט;
(ב) תכניות עבודה ארכיטקטוניות, להוציא תכניות עבודה של פרטים לביצוע ולמעט תכניות עבודה ארכיטקטוניות לגבי מבנה פשוט;

ככל ואכן לא היה הבדל בין הפעולות שיוחדו לקטגוריה 2(1) לאלו שיוחדו לקטגוריה 2(2), חזקה על

המחוקק כי לא היה קובע קטגוריות נפרדות אלא כורך את שני הפרטים בקטגוריה אחת יחד. האמור נכון גם ביחס לקטגוריה המנויה בס"ק (3), העוסק בתשתיות דרך למינהן.

לעומת זאת, ניסוח הפעולות אשר יוחדו לאדריכל רשוי שונה – כמראה בפרט 3 לתוספת. הפעולות המנויות לגבי האדריכל עוסקות כולן בתכנון האדריכלי של המבנה, אינן כוללות כלל תכניות הנוגעות לשלד ויציבות הבניין, לרבות לא עריכת תחשיבים בעניין זה. לצד האמור, ביחס לקטגוריה זו מצוין מפורשות דבר הגשת תכניות לרשות המוסמכת.

כן יובהר כי ביחס לסמכות אדריכל רשום (שאינו רשוי) והנדסאי, מדובר בחלוקה דומה, כאשר אדריכל רשום והנדסאי הרשום במדור אדריכלות או עיצוב פנים רשאים לשמש כעורך בקשה ראשי ביחס למבנה פשוט (כהגדרתו בתקנות אלה), ואילו מהנדס רשום והנדסאי הרשום במדור בניה רשאים לבצע את הפעולות המוקנות למהנדס כאמור, אך ביחס למבנה פשוט.

20. המבקשים כאמור אינם מתמודדים כלל עם לשון התקנות ותכליתן, וממילא אף לא עם האמור במסמך הרשם, המהווה אך נייר עבודה המסכם ומפשט את הדברים.

21. המבקשים מפנים לפסיקה שונה ומבקשים לתמוך טענותיהם בפסיקה האמורה, אלא שהטעון אינו דק פורטא, שכן הפסיקה המובאת עוסקת בסוגיית ייחוד הפעולות ביחס להכנת מסמכי תכנית מתאר (נושא המצוי כיום בפני בית המשפט העליון, להכרעתו) או בייחוד הפעולות ביחס למבנה המנוי בפרט 2(2), קרי מבנה תעשייה, לגביו דומה כי אין מחלוקת בין הצדדים.

22. כך גם לגבי פרט 4 לתוספת, העוסק בתכנון מפעל תעשייה כימי/מזון, לגביו יוחדו למהנדס רשוי הרשום במדור הנדסה כימית, פעולות התכנון והגשת התכניות לרשות המוסמכת -

4. הפעולות המפורטות להלן במפעלי תעשייה כימית, לרבות תעשיית מזון, יוחדו למהנדס רשוי הרשום במדור להנדסה כימית:

(1) תכנון מוקדם ותכנון סופי של מפעל חדש ושל תהליכים חדשים במפעל קיים;

(2) הגשת תכניות כאמור בפסקה (1) לרשות מוסמכת;

(3) קביעת מפרטים טכניים לגבי האמור בפסקה (1).

23. ביחס לטענות המועלות כנגד הוועדה המקומית בקשר עם אימוץ מסמך הרשם יובהר כי, מעת שהנושא הובא לפתחה של הוועדה הייתה זו מחויבת לבחון את הדברים כהווייתם, ואדרבא – ככל שלא הייתה עושה כן הייתה נמצאת פועלת – למצער - באופן בלתי סביר, שאינו עומד כלל ועיקר בכללי המשפט המנהלי.

לעניין זה ראה ערר (דרום) 6081/08 זוהדי אבו ג'אמע נ' הוועדה מקומית לתכנון ולבניה, שמעונים ב', שם מציינת ועדת הערר כי מוסד התכנון, בהיותו גוף מטעם המדינה, הכפוף למארג דיני מדינת ישראל, אינו רשאי להתעלם מחוקים, תקנות ודינים נוספים ובכלל זה הפרת תקנות המהנדסים, ושומה עליו לפעול לבירור הנושא, כאשר זה בא לפתחו.

24. הבקשה לוקה גם בעניינים נוספים – טענות המבקשים לפיהן יתר מוסדות התכנון בחרו להתעלם כביכול ממסד הרשם מועלות בעלמא, באופן כללי ונעדרות כל תימוכין ומשכך לא ניתן להתייחס אליהן. מכל מקום, ולמען הזהירות, יובהר כי אין באמור כדי להוות משום טיעון לגוף העניין, לא כל שכן אסמכתא להפרת הדין המחייב.

25. לצד האמור, המבקשים אינם מציגים את ההסמכה הפרטנית מכוחה פעול כל אחד מהם, ולמעשה דנים בערבוביה בין עניינם של מהנדסים (כנטען לגבי הסמכת חלק מהמבקשים) והנדסאים (חלק אחר מהמבקשים), מבלי לצרף את אופן הסמכתם ודבר רישומם במדור זה או אחר. כפועל יצוא מן האמור אינם מרימים את נטל הראיה הראשוני בדבר עניינם בהליך כאמור.

דין הבקשה לצו ביניים להידחות על הסף ולגופה

התנאים למתן צו ביניים לא מתקיימים במקרה דנן

27. בבואו של בית המשפט להכריע בבקשה למתן צו ביניים עליו לשקול שני שיקולים מרכזיים:

א. סיכויי ההליך – בית המשפט יבחן את סיכויי ההליך והאם הונחו בפניו ראיות לכאורה לקיומה של עילה להגשת העתירה.

ב. מאזן הנוחות – בית המשפט יבחן את הנזק שעשוי להיגרם למבקש אם לא יינתן הסעד הזמני לעומת הנזק שייגרם למשיב אם יינתן הסעד הזמני.

שני שיקולים אלה פועלים כמקבילית כוחות ומשפיעים זה על זה הדדית, באופן שככל שיגבר משקלו של אחד מהשיקולים, יפחת משקלו של האחר. לצדם של שני שיקולים אלה, על בית המשפט לבחון שיקולים שבצדק וביושר, דהיינו, האם הבקשה לצו ביניים הוגשה בתום לב ומתן הסעד צודק וראוי ואינו פוגע במידה העולה על הנדרש:

”הראשון הוא קיומה של עילת תביעה, והשני הוא מאזן הנוחות בין הצדדים, בו יבדק הנזק שעשוי להיגרם למבקש אם לא ינתן הסעד הזמני, לעומת הנזק שייגרם למשיב אם ינתן הסעד הזמני וכן נזק שעלול להיגרם לצד שלישי. שני שיקולים אלו משפיעים הדדית זה על זה, באופן של ”מקבילית כוחות” – כך שככל שיגבר משקלו של האחד, יפחת זה של האחר (רע”א 9308/08 אלול נ’ רביב, [פורסם בנבו] פסקה 4; רע”א 2397/06 אברג’יל נ’ מנהל מקרקעי ישראל מחוז ת”א, [פורסם בנבו] פסקה 8; רע”א 6994/00 בנק מרכנתיל דיסקונט נ’ אמר ”שיקול נוסף הוא שיקול שביושר, וכלשון תקנה 362(ב) לתקנות, ”אם הבקשה הוגשה בתום לב ומתן הסעד צודק וראוי בנסיבות הענין, ואינו פוגע במידה העולה על הנדרש” (רע”א 3569/10 אלו עוז בע”מ נ’ קליל תעשיות בע”מ, [פורסם בנבו] פסקה 10 (28.6.2010)).”

ראו גם את פסקי הדין כדלקמן:

- רע”א 972/15 סלמאן אבו סמרה נ’ עו”ד אלכס סקלר ;
- רע”א 3285/13 ד.כ חנויות להשכרה בהרצליה הצעירה בע”מ נ’ חברת אברהם כהן ושות’ חברה קבלנית בע”מ ;
- עת”מ 17188-09-15 נצבא החזקות 1995 בע”מ נ’ עיריית טירת הכרמל.

28. כפי שיפורט להלן, במקרה דנן, לא מתקיימים אף אחד מהתנאים למתן צו ביניים.

סיכוייה של העתירה להתקבל נמוכים

29. סוגיית ייחוד פעולות המקצוע נדונה בעבר על ידי בית המשפט העליון בעניין בגץ 939/05 נעמה ברבי נ' שר התמ"ת. בפסק הדין בו עמד בית המשפט על מסמכויות ותפקידי רשם המהנדסים ואדריכלים, נקבעו הדברים הבאים, היפים לענייננו:

"סעיף 12 לחוק, שכותרתו "ייחוד פעולות", מסמיך את השר, לאחר התייעצות במועצה, לייחד בתקנות פעולות לאדריכל רשוי. ואכן, השר הפעיל את סמכותו והתקין את תקנות המהנדסים והאדריכלים (רישוי וייחוד פעולות), תשכ"ז-1967 (להלן – תקנות ייחוד הפעולות). בסעיף 3 לתוספת הראשונה לתקנות אלה, נקבעו הפעולות שיוחדו לאדריכל רשוי, הרשום במדור לארכיטקטורה: רק אדריכל רשוי מוסמך לעסוק בתכנון מגורים החורגים ממסגרתו של מבנה המוגדר בתקנות כ"מבנה פשוט", דהיינו תכנון בנייה רוויה, בנייני מגורים בגובה של ארבע קומות ומעלה, ומקבצי בניינים; רק הוא מוסמך לעסוק בתכנון מבני ציבור, בהכנת תוכניות בניין ערים, כולל תשריטים, כתיבת הוראות תכנון (תקנונים) והכנת נספחי בינוי ועיצוב אדריכלי, וכיוצא באלו פעולות שפורטו בתוספת. באחת, הפעולות שביצוען ייוחד לאדריכל הרשוי רחבות הרבה יותר מאלו שהותרו לאדריכל הרשום, הן בהיקפן והן במורכבותן."

30. מסמך הרשם אינו מהווה בגדר דין חדש אלא הבהרה ומיקוד של תקנות ייחוד פעולות המקצוע. האמור במסמך הרשם תואם גם את עמדת בית המשפט העליון וכן את פרשנות התקנות, הן בפן המילולי והן בפן המהותי, הכול כפי שהוצג לעיל.

31. אמנם העתירה והבקשה נתלית באילנות גבוהים כגון פגיעה בחופש העיסוק, ברם חופש העיסוק כידוע אינו בגדר זכות מוחלטת, אלא יחסית, ועצם הסדרת תחום מסוים מטעמים של שמירה על בטחון הציבור, תוך הבטחת ייחוד עיסוק מסוים לבעלי הכשרה מקצועית מתאימה, אינה יכולה להיחשב כפגיעה בחופש העיסוק.

32. מכל מקום, וכפי שהובהר כבר לעותרים, הוועדה המקומית פעולת בעניין זה כמיישמת את הוראות הדין, בהתאם לפרשנות והבהרה מהרגולטור הרלבנטי, הוא הרשם, ואין להטיל בה כל אשם או אחריות לפיכך לפגיעה בחופש העיסוק, או כל המשתמע מכך.

לעניין זה נפנה לדברים המובאים בבג"צ ברבי בעניין תכליות חוק המהנדסים והאדריכלים -

"תכליתו של חוק המהנדסים והאדריכלים היא "להסדיר את ההתעסקות במקצועות ההנדסה והאדריכלות, להבטיח שרק בעלי הכשרה מתאימה יוציאו לפועל פעולות הנדסה ואדריכלות ושתישמר רמה נאותה של אתיקה מקצועית ... הסדרת העיסוק בהנדסה ובאדריכלות, ככל הסדרת עיסוק סטטוטורית, נועדה לשמור על רמה מקצועית הולמת של העוסקים בתחומים אלה ויסודה בצורך להגן על שלום הציבור ועל בטיחותו" (בג"ץ 2621/04 זולטק נ' שר התעשייה המסחר והתעסוקה, ניתן ביום 30.1.06, מפי

**השופטת חיות, פסקה 6 לפסק הדין; וראו גם בג"ץ 7510/05 לוטן נ' שר התעשייה,
המסחר והתעסוקה"**

33. סוגיית ההקפדה והגנה על ייחוד פעולות מקצועות המהנדסים ואדריכלים נדון בפסיקה במספר היבטים, ואין להכביר בחשיבות הנושא. בעניין עשא (ת"א) 67513-02-20 משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים נ' ג'זפינה מרעי עמד בית המשפט על קיומו של אינטרס ציבורי ראשון המגולם בכלל זה:

"מהנדסים ואדריכלים הם אנשי מקצוע. תרומתם לחברה היא ניכרת. ניתן לחזות בפירות עבודתם המקצועית שעה שאנו מתבוננים במבנים העומדים על תילם, או הנשקפים מהשרטוטים והתמונות. כשנעשית עבודה הנדסית או אדריכלות מן המעלה הראשונה, אנו מביטים בה בהשתאות. אך שעה שהיא נעשית שלא כהלכה הדברים עלולים להוביל, במקרים הקיצוניים, להתמוטטותם של מבנים על יושביהם. קיים אפוא אינטרס ציבורי ראשון במעלה בהפקדת המלאכה בידי אלה הראויים לה מהבחינה המקצועית; בידי המוכשרים לבצעה. מימוש אומנות ההנדסה והאדריכלות אינו יכול להיות מופקד בידי כל דכפין.

זו הסיבה שהמחוקק מצא לנכון לאפשר את ייחודן של פעולות מסוימות רק למי שאוחז ברישיון לבצען (ראו [סעיף 12 לחוק המהנדסים והאדריכלים](#), התשי"ח-1958 (להלן: החוק); וכן ראו [תקנות המהנדסים והאדריכלים \(רישוי וייחוד פעולות\)](#), תשכ"ז-1967; ועוד ראו את הוראות [סעיף 2\(א\)](#) לחוק הקובע את "ייחוד התואר", והאוסר על שימוש בתואר שיש בו כדי להטעות). השמירה על ייחוד זה היא בעלת חשיבות ברורה. פעולות ואישורים הנעשים על ידי גורם שאינו מוסמך לעשותם, שאינו מקצועי מספיק, עלולים לגרום אחריהן תקלות חמורות במגוון דרגות, ובמקרה הגרוע אף לעלות בחיי אדם.

הנה כי כן, מימוש מקצועות ההנדסה והאדריכלות צריך להיעשות במלוא הזהירות והאחריות. ושעה שהעוסקים בהם סוטים מאמת המידה המקצועית הדבר עלול להוביל לאחריות משפטית אזרחית, ובמקרים המתאימים אף פלילית (ראו [ע"פ 9869/07 רון נ' מדינת ישראל \(פורסם במאגרים \[פורסם בנבו\]; 2008\)](#)).

34. אי צירוף משיבים נוגעים לדבר

34.1. העתירה לוקה באי צירוף המשיבים הנוגעים לדבר, בראש ובראשונה רשם המהנדסים ואדריכלים, הוא הגורם האחראי על פי דין לאסדרת המקצוע, רישום המהנדסים והאדריכלים בפנקס וכן ייחוד פעולות המקצוע.

34.2. אף שהוסבר למבקשים שהוועדה פועלת בהתאם למסמך הרשם, אשר ממילא עולה בקנה אחד עם לשון תקנות ייחוד פעולות המקצוע, והינה רואה עצמה מחויבת לעשות כן, בחרו המבקשים לעתור אך ורק כנגד הוועדה, תוך התעלמות למעשה מהנחיית הרשם ותוך שהינם מתעלמים מתפקידו וסמכויותיו בנוגע להסדרת תחום פעולות המקצוע ותוך שהינם מבקשים מבית המשפט להורות כי יש להתעלם מעמדת הרשם, אף שלא צורף כצד ולא מתאפשר לו לפיכך להביע את עמדתו ותגובתו לדברים הנטענים.

34.3. כן היה מקום לצרף כמשיב את איגוד האדריכלים, ואשר מהווה למיטוב ידיעת הח"מ ארגון המייצג אדריכלים במדינה, ואשר יכול לשפוך אור על הכשרתם הפרטנית של אדריכלים (רשומים/רשויים) לשמש כעורכי בקשה ראשיים ולערוך תכנון אדריכלי של מבנים מהסוגים המפורטים בתקנות. למען הגילוי הנאות יצוין כי נציג איגוד האדריכלים הביע את עניינו בהצטרפות לעתירה כמשיב ולמיטב ידיעת הח"מ, בכוונת האיגוד להגיש בקשה בעניין זה.

34.4. הן הרשם והן האיגוד מהווים צד נדרש לעתירה ולבקשה ואי צירופם מהווה פגם היורד לשורשו של עניין. מתן סעד זמני בהליך חסר ופגום שכזה משמעו מתן סעד בלא שנשמעת עמדת הרשויות המוסמכות לעניין ייחוד פעולות המקצוע ומבלי שנשמעת עמדת הגורם שעלול להיפגע ממתן סעד כאמור.

34.5. בשים לב שאי צירוף משיבים הנוגעים לדבר מהווה תנאי סף מהותי בהליכים בתחום המשפט המנהלי, הרי שיש לראות בליקוי זה כיורד לשורש העניין ופוגם באופן משמעותי ומהותי בסיכויי עתירה להתקבל.

35. פגם נוסף לעניין סיכויי העתירה להתקבל נוגע לנטל הראיה המוטל על המבקשים.

לטענת המבקשים, מסמך הרשם נעדר כל נפקות ותוקף והמשיבה הינה מוסד התכנון היחיד בארץ אשר פועל ליישם אותו. טענה זו מועלית בעלמא באופן כללי בלבד, ללא פירוט כלשהו ואינה נתמכת בכל ראיה שהיא. מדובר בטענה עובדתית ואשר – ככל שנטענה על ידי המבקשים – מצדיקה ליבון עובדתי או למצער, כל הפחות בשלב זה, תימוכין ראיתיים. בעניין זה כושלים המבקשים שכן אינם מרימים ולו את הנטל הראשוני לביסוסה של הטענה לצורך מתן צו הביניים. יובהר כי אין בידי הוועדה להשיב לטענה האמורה בהעדר ולו פירוט מינימלי ואולם מבדיקות ובירורים שהוועדה ערכה לאחר קבלת מסמך הרשם עולה תמונה שונה בתכלית.

36. הצו המבוקש נועד לטענת המבקשים לשמר מצב קיים. ברם, בהתאם למסמך הרשם, המבוסס על תקנות ייחוד פעולות המקצוע, המצב הקיים (או שכביכול התקיים בעבר) אינו מצב חוקי. אין להעניק לפיכך למבקשים במסגרת סעד זמני זכות שאין להם בדין.

משמעות מתן צו הביניים הינה המשך הנפקת היתרי בניה הערוכים בידי גורם שאינו מוסמך לביצוע פעולות התכנון ובכלל זה המשך הגשת בקשות חדשות להיתר, כאשר אף הן ערוכות בידי גורם שאינו מוסמך כאמור.

קיים אינטרס ציבורי ממשי שבקשות להיתר בניה יוגשו ויחתמו על ידי בעל הסמכה כדין, והחקיקה בדבר ייחוד פעולות המקצוע מקימה חזקה שכך הדבר. המשך קבלת בקשות ערוכות בידי גורם שאינו מוסמך, לרבות הנפקת היתרי בניה עבור בקשות כאמור, עלולה לפגוע בתכלית שבסיס הוראות הדין לעניין ייחוד הפעולות לאדריכל רשוי.

לעניין זה ראה ע"מ 1645/20 הוועדה המקומית לתכנון ובניה מחוז ירושלים נגד מוחמד קיימרי.

37. לחילופין ומבלי ליתר אלו מטענות המשיבה, צו הביניים המבוקש על ידי המבקשים הינו רחב מאוד וחורג מגדרי שימור המצב הקיים. אין מדובר בהמשך ניהול הליכי רישוי קיימים, קרי בקשות שונות להיתרי בניה לפי פרט 2(1) לתוספת לתקנות, אשר הוגשו זה מכבר ועובר להחלטת הוועדה לטיפול, אלא כוונתם המשך פעילות בלתי מוגבל בתחום הרישוי, באופן שיוסיפו ויגישו לטיפול הוועדה תכניות חדשות בהן

ירשמו כעורכי בקשה ראשיים.

היקף תחולת הסעד המבוקש חורג לפיכך באופן משמעותי מגדר 'שימור המצב הקיים' וואדרבא יכול ויהא בסעד ביניים כאמור כדי לגרום לפגיעה קשה באינטרס הציבורי.

מאזן הנוחות אינו נוטה לטובת המבקשים

38. כאמור, השאלה השנייה אותה יש לבחון הינה מאזן הנוחות בין הצדדים.

בעניין זה טוענים המבקשים באופן כללי וללא כל תימוכין כי 'משרדי המבקשים הושבתו בגלל התנהלות המשיבה'.

אין לקבל טיעון כאמור שכאמור מועלה בעלמא וללא כל תימוכין. תקנות ייחוד פעולות המקצוי קובעות באופן מפורש את פעולות המקצוע אשר במסכות המבקשים – ואשר אין עוררין לגביהן – וזאת בקצרה כל הקשור ביציבות המבנה (חשובים ותשריטים), לרבות קביעת עקרונות מערכת הקונסטרוקציה, תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה השונות, פיקוח עליון על הביצוע, קבלת המבנה ואישורו, הכנת מפרטים, וכל המפורט בפרט 2 (1), (2) (3). כן ראה הוראות תקנות רישוי הבניה לעיל, לעניין מינוי עורך בקשה משני לתחומים שונים, אחראי ביצוע ואחראי שלד.

מגוון פעולות המקצוע אשר המבקשים מוסמכים על פי דין לבצע בהתאם להוראות תקנות ייחוד פעולות המקצוע וכן תקנות רישוי הבניה, ואשר אין עליהן כל מחלוקת, הינו רחב עד מאוד, כך שקשה להלום טענה כאמור בדבר השבתת כל משרדי המבקשים עקב האמור.

לעומת זאת, מתן הצו המבוקש עלול לגרום לנזק לא מבוטל למשיבה, עקב אחריותה כלפי כלל הציבור הנזקק לשירותיה, בין כבעל היתר בניה ובין כצד שלישי המבקש להניח שהליך רישוי הבניה בכל מיקום בישוב התנהל על פי כל דין. מן האמור עולה כי מתן הצו יכול ויהא בו כדי לפגוע באינטרס הציבורי בדבר שמירה על שלום ובטחון הציבור.

מכל המפורט מעלה בהרחבה למדים אנו כי לא מתקיימים התנאים הבסיסיים לקבלת צו ביניים במסגרת עתירה מנהלית.

על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את הבקשה למתן צו ביניים, ובגדר כך להורות על ביטול הצו הארעי שניתן במעמד צד אחד.

כן מתבקש בית המשפט להשית על המבקשים הוצאות הליך זה.

קרן גולדשמידט, עו"ד
ב"כ המשיבה